

Delft, 31 maart 2026

Onderwerp: advies verkenning

Aan de gemeenteraad,

Op 19 maart jl hebben de beoogd fractievoorzitters van de dertien in de gemeenteraad gekozen partijen, mij gevraagd als verkenner met de opdracht de mogelijkheden om te komen tot een nieuw college voor de gemeente Delft te verkennen. Mij is verzocht om uiterlijk op 31 maart 2026 verslag uit te brengen van de bevindingen. De opdrachtbrief is als bijlage 1 bij dit verslag gevoegd.

Advies

Op basis van alle gevoerde gesprekken adviseer ik dat de fracties van GroenLinks-PvdA (PRO), D66 en STIP in een volgende fase onder leiding van een informateur gezamenlijk werken aan een akkoord op hoofdlijnen; met 22 zetels kunnen zij een stabiele coalitie vormen. Mijns inziens zou daarbij expliciet ruimte moeten zijn voor inbreng van alle partijen die vertegenwoordigd zijn in de gemeenteraad van Delft. De diversiteit van de stad weerspiegelt zich in de samenstelling van de raad en noopt tot bredere verbindingen.

Opdracht

Mij is gevraagd om bij de verkenning naar de volgende punten te kijken:

- Voor welke vorm of vormen van een coalitieakkoord of raadsakkoord breed draagvlak bestaat;
- Welke belangrijkste en relevante opgaven voor de komende periode in ieder geval terug moeten komen in het te maken akkoord;
- Op basis hiervan: welke combinatie of combinaties van partijen nu met elkaar om tafel kunnen gaan zitten om te komen tot een stabiele coalitie en bijbehorend akkoord (inclusief motivering);
- Hoe de partijen die hier geen deel van uitmaken kunnen bijdragen;
- Hoe de inwoners en/of maatschappelijke partners bij kunnen dragen aan de inhoudelijke vorming van een akkoord en hier een terugkoppeling op krijgen.

Ook is mij gevraagd om boven de partijen te staan en alle stemmen goed te horen.

Inleiding

Allereerst wil ik graag mijn erkentelijkheid uitspreken voor deze opdracht. Ik heb het als eervol ervaren en ik heb dit werk met veel plezier gedaan. De ondersteuning van uw griffier was daarbij in alle opzichten geweldig en behulpzaam, zoals ook de vriendelijkheid en flexibiliteit van de bodes; waarvoor dan ook heel veel dank.

In alle gesprekken heb ik mensen gezien die zich met hart en ziel inzetten voor deze stad. Iedereen wil bijdragen aan verbetering en is bereid om daarin met anderen samen te werken. Dat kenmerkt in mijn ogen een politieke cultuur die van grote waarde is voor een stad waar de uitdagingen groot zijn. Of het nu gaat om de woningnood, de economische ontwikkeling, veiligheid, het betrekken van inwoners uit alle wijken en met verschillende achtergronden, de positie van Delft in de regio of de relaties met de landelijk overheid: de komende jaren komt er veel op het stadsbestuur af wat ook heel veel van een college zal vragen.

Aanpak

We hadden een korte doorlooptijd. Daarom is ervoor gekozen om in de eerste ronde met alle fracties een gesprek van een half uur te voeren, waarbij vooraf de gespreksvragen waren toegestuurd. Alle fracties hadden zich hierop goed voorbereid en het bleek mede daardoor goed mogelijk om alles in die beperkte tijd op tafel te krijgen. Van deze gesprekken zijn verslagen gemaakt en akkoord bevonden door de gesprekspartners. De verslagen zijn als bijlage 2 bijgevoegd. Vervolgens zijn op basis van de eerste ronde vervolggesprekken gevoerd. Dit is gedaan met die partijen die uitdrukkelijk in de eerste ronde door meerdere waren genoemd om deel te nemen aan een coalitie. Dat waren GroenLinks-PvdA (PRO), D66, STIP, Hart voor Delft, VVD en CDA. Met de eerste drie zijn gezamenlijke gesprekken gevoerd, met Hart voor Delft, VVD en CDA waren het een-op-eengesprekken met de verkenner.

Vorm van een akkoord 2026-2030

Uit de gesprekken blijkt een sterke voorkeur voor een coalitieakkoord. Een breed raadsakkoord wordt door een enkele partij bepleit. Wel is er breed draagvlak voor een coalitieakkoord met afspraken op hoofdlijnen en ruimte voor de raad, zonder in vaagheden te vervallen.

Belangrijkste opgaven

Er lijkt een brede overeenstemming te bestaan over enkele grote uitdagingen waar Delft de komende periode voor komt te staan.

Bijna alle partijen hebben het aanpakken van de wooncrisis bovenaan het lijstje staan. Wat binnen dat thema dan weer het belangrijkste is, daarover verschillen partijen wel van mening. Sommigen benadrukken vooral het realiseren van meer woningen, anderen focussen op het op gang brengen van doorstroom. Sommige partijen willen graag meer sociaal, andere vooral middenhuur en/of koop. Ook zijn er partijen die het woondossier expliciet verbinden aan andere opgaven zoals verduurzaming of versterken van de leefbaarheid in wijken.

De energietransitie staat ook met stip op de meeste lijstjes, al dan niet gerelateerd aan verduurzaming en klimaatverandering. Door bijna alle partijen wordt dit als een grote opgave beschouwd.

Veiligheid en economische ontwikkeling worden ook maar in iets mindere mate genoemd, waarbij het thema veiligheid niet door de voormalige coalitiepartijen als prioriteit is genoemd. Bij de economische ontwikkeling wordt zowel aandacht gevraagd voor innovatie/scale up als voor werkgelegenheid voor mbo-geschoolden.

Zorgen worden geuit over de sociale basis/het sociale weefsel van de stad (denk hierbij ook aan armoedebestrijding en kansengelijkheid) en over de tekorten en wachttijden in de zorg (inclusief jeugd en ggz).

Tot slot: een deel van de partijen heeft asielopvang en de Spreidingswet nadrukkelijk genoemd. Overigens niet met eensluitende kleuring.

Combinatie van partijen

Het meest genoemd als combinatie voor een nieuwe coalitie waren de fracties GroenLinks-PvdA (PRO), D66 en STIP al dan niet aangevuld met een of twee andere partijen. Deze drie hebben zelf ook een voorkeur om de komende raadsperiode samen te werken als coalitie. Voor aanvulling met een of twee andere partijen was onvoldoende draagvlak. Gezamenlijk vormen ze een ruime meerderheid, ze hebben vertrouwen dat ze op de inhoud dicht bij elkaar staan en waarderen de samenwerking die ze ook vorige periode hadden. Hiermee is er in mijn ogen sprake van een stabiele coalitie. Dat wil niet zeggen dat andere combinaties dat niet ook zouden zijn, maar daarvoor is momenteel zoals gezegd onvoldoende draagvlak.

Tegelijkertijd is hier een risico, dat ook door deze beoogde coalitiepartijen wordt onderkend. De belangen van kiezers die door andere partijen worden vertegenwoordigd, moeten ook meewegen en terugkomen in het beleid voor de komende jaren. De noodzaak van verbinding in een versnipperende en gepolariseerde samenleving is van groot belang,

mede met het oog een stevig stadsbestuur en het vertrouwen in de democratie ook op langere termijn.

Een akkoord op hoofdlijnen is dan aan te bevelen, maar is niet voldoende. Een extra mogelijkheid is om bij het begin van het opstellen van een akkoord in onderling gesprek al na te gaan wat voor andere partijen van belang is en hier concrete gezamenlijke afspraken over op te nemen. Daarnaast gaat het om de stijl van werken gedurende de komende jaren en de ruimte die er is voor de raad als geheel mede met het oog op het budgetrecht. Ook daarover zouden in het akkoord afspraken kunnen worden gemaakt.

De drie grootste partijen maken al lange tijd met elkaar deel uit van opeenvolgende colleges, wat kan leiden tot beelden van 'zij regelen het altijd' en gevoelens van frustratie bij andere partijen. In de gesprekken die ik met deze drie partijen heb gevoerd, heb ik vastgesteld dat men zich hiervan zeer bewust is en gemotiveerd is om hier voldoende actie op te ondernemen. In de gesprekken met alle partijen heb ik de politieke cultuur als positief, open en constructief ervaren. Daarmee ligt er een goede uitgangspositie om blijvende bruggen te slaan over grenzen van coalitie en oppositie heen.

Bijdrage vanuit de stad

In bredere zin wordt participatie als een groot onderwerp benoemd door de partijen die in de vorige periode geen deel uitmaakten van de coalitie. Voorbeelden die dan worden gegeven zijn mobiliteit, parkeren, energietransitie, asiel en de zero-emissiezone. De wens is om dit anders en beter te doen door eerder in een beleidsproces de stad op te zoeken.

Over de vraag hoe inwoners en maatschappelijke organisaties betrokken kunnen zijn bij de opstelling van een nieuw akkoord, lopen de meningen uiteen. Sommige partijen zien vooral de verkiezingen en de voorbereidingen daarop als voldoende momenten van input, andere pleiten voor een serie inloopavonden in de wijken en alles daar tussenin. Positief is iedereen over de vorm van vier jaar geleden toen er gelegenheid was om via een centraal mailadres suggesties in te sturen. Mijn advies is om dat in ieder geval te doen en die mogelijkheid breed bekend te maken; dit aan te vullen met een of twee bijeenkomsten voor bewoners bij de start van het proces, maar voor het overige vooral te investeren in raadsbrede gesprekken.

Vervolgproces

Op basis van de opbrengst uit alle gesprekken kom ik tot mijn advies zoals aan het begin van deze brief beschreven. Graag beantwoord ik uw vragen in uw vergadering van woensdag 1 april aanstaande.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Co Engberts', written in a cursive style.

Co Engberts